

Матеріальне та моральне стимулювання виконує дві важливі функції: з одного боку, воно є фактором підвищення професійної діяльності працівників, а з другого, – є важливим чинником зміцнення державно-службової дисципліни. Це положення поширюється й на організацію служби органів внутрішніх справ України, де стимулювання також виступає найважливішим фактором підвищення ефективності в професійній діяльності особового складу. Водночас, надзвичайно важливе значення для підвищення ефективної державно-службової діяльності особового складу органів внутрішніх справ України має оволодіння механізмом поєднання матеріальних і моральних стимулів до виконання працівниками своїх посадових функцій стосовно охорони й захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, їх найрізноманітніших об'єднань. У цьому сенсі, єдність матеріального і морального стимулювання особового складу органів внутрішніх справ виявляється у взаємодії та співвідношенні процедур стимулювання до службово-трудова діяльності осіб рядового та начальницького складу.

Одержано 16.09.2014

УДК [351.783:378.14](477)

Сергій Станіславович ЛУКАШ,

доктор юридичних наук, доцент,

начальник Сумської філії

Харківського національного університету внутрішніх справ

Практична спрямованість навчального процесу як запорука якісної підготовки кадрів для органів внутрішніх справ

На сьогоднішній день, коли наша держава стоїть на порозі масштабного реформування системи правоохоронних органів, потребує переосмислення зміст їх діяльності, організаційно-правові засади функціонування та кадрове наповнення. У зв'язку з цим надзвичайно важливого значення набуває питання вдосконалення системи підготовки кадрів, яка повинна поєднувати елементи як теоретичного, так і практичного навчання.

Підготовка кадрів для органів внутрішніх справ регулюється Законом України «Про вищу освіту», іншими законодавчими та підзаконними нормативно-правовими актами Міністерства освіти і науки України та Міністерства внутрішніх справ України. Так, відповідно до статті 50 вищезазначеного закону освітній процес у вищих навчальних закладах здійснюється за такими формами:

- 1) навчальні заняття;
- 2) самостійна робота;
- 3) практична підготовка;
- 4) контрольні заходи [1].

У цьому ж нормативно-правовому акті зазначено, що практична підготовка осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, здійснюється шляхом проходження ними практики на підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними вищими навчальними закладами угодами або у його структурних підрозділах, що забезпечують практичну підготовку [1]. Тобто Закон країни «Про вищу освіту» на рівні з навчальними заняттями та самостійною роботою студентів закріпив практичне навчання як обов'язкову складову навчального процесу у вищих навчальних закладах.

Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах МВС України визначає, що основними формами організації навчального процесу є: лекційні, практичні, семінарські, лабораторні та індивідуальні заняття, усі види практик і консультацій, виконання самостійних завдань курсантами, студентами (слухачами) та інші форми й види навчальної та науково-дослідницької діяльності курсантів, студентів (слухачів) [2].

Як бачимо чинне законодавство визначає, що однією з основних форм організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, у тому числі системи Міністерства внутрішніх справ України, є практичне навчання. Проте на сьогоднішній день чітко не регламентовано форми такого навчання, порядок та строки їх проведення. У той же час необхідно відзначити різноманітність форм організації практичного навчання у вітчизняних вищих навчальних закладах системи МВС України (практика в органах та підрозділах внутрішніх справ, робота в юридичних клініках, участь в проведенні оперативно-розшукових та слідчих дій тощо). Більшість з указаних форм були запроваджені лише нещодавно та потребують деякого вдосконалення.

Звертаючись до міжнародного досвіду підготовки кадрів для правоохоронних органів варто зазначити, що досить цікавою з точки зору практичного навчання є система підготовки поліцейських у Великобританії. Це так звана система «одноразового вступу». Усі поліцейські починають свою службу як констеблі, а потім проходять через кожен етап рангової структури. При цьому призначення на вищу посаду завжди пов'язане з наявністю відповідного освітнього рівня.

Навчальний процес складається з двох частин: навчання в межах системи Національної підготовки поліції (однакове для всієї території

держави) та навчання безпосередньо в практичних підрозділах. З метою належної організації навчання на місцевому рівні в усіх поліцейських підрозділах діють навчальні центри.

У процесі підготовки поліцейських Великобританії прийнято виділяти три рівні (стадії): початковий (проводиться зазвичай протягом двох років для осіб, які щойно вступили на службу), спеціальний (проводиться для осіб, які за результатами початкового рівня виявили схильність до окремих видів поліцейської діяльності), підготовка поліцейських вищих рангів (для найбільш досвідчених фахівців, які претендують на заняття посад начальників підрозділів і вище).

Необхідно відмітити, що в усіх поліцейських навчальних закладах європейських держав велика увага приділяється розвитку комунікативних якостей, навичок і умінь, техніці спілкування; веденню розмови; мистецтву переконання; взаємодії з представниками національних і сексуальних меншин, а також із психічно невірноваженими людьми; розв'язанню сімейних суперечок; техніці переговорів, підготовці, організації та проведенню зборів (презентацій); зв'язкам із громадськістю; відносинам із представниками влади, преси, радіо і телебачення [3, с. 79].

Як бачимо в іноземних державах під час підготовки кадрів для органів внутрішніх справ велика увага приділяється практичному навчанню, тобто отриманню навичок поліцейської діяльності в реальних умовах. В українських міліцейських навчальних закладах також відбувається поєднання теоретичного навчання з практичним, але друге з них здійснюється в менших обсягах ніж, наприклад, у Великобританії. Крім того, навчальні дисципліни в поліцейських навчальних закладах інших держав спрямовані на набуття знань та навичок правоохоронців, а в Україні таке навчання направлене в основному на здобуття професійних навичок юриста і лише в деякій мірі – правоохоронця.

Враховуючи вищевикладене, з метою формування більш якісного кадрового ядра органів внутрішніх справ, доцільно більше уваги приділяти практичному навчанню, формам його організації та порядку проведення, а також вивченню дисциплін, необхідних правоохоронцю для надійного захисту прав і свобод громадян, охорони громадського порядку та громадської безпеки, попередження, припинення та розкриття протиправних діянь.

Список використаних джерел:

1. Про вищу освіту : закон України від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах МВС України : наказ МВС України від 14.02.2008 № 69

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_34/pg_gncwww.htm.

3. Бесчастний В. М. Система підготовки працівників міліції (поліції) в зарубіжних країнах [Електронний ресурс] / В. М. Бесчастний // Проблеми правоознавства та правоохоронної діяльності. – 2011. – № 1. – С. 73–80. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jm/Soc_Gum/pppd/2011_1/13Bescha.pdf.

Одержано 22.09.2014

UDK 343.2/.7:[377.44:351.74]

Наталія Миколаївна ЯРМИШ,

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри кримінального права

Національної академії прокуратури України

Кримінальне право у системі підготовки та підвищення кваліфікації працівників правоохоронних органів та суду

Роль кримінального права у системі інших його галузей, на жаль, важко перебільшити. Адже злочини є поширеними та найбільш небезпечними проявами деліктної поведінки, саме вони спричиняють найбільшу шкоду суспільству, державі, людині. Тому навряд чи є необхідність доводити, яку роль відіграють фахова підготовка та підвищення кваліфікації осіб, що застосовують кримінальний закон. Особливого значення це небуває в умовах постійно зростаючої динаміки кримінального законодавства. Здавалось би, першорядним завданням фахівців з кримінального права і є роз'яснення практичним працівникам змісту нових чи суттєво змінених кримінально-правових норм. Але мій викладацький досвід свідчить про інше.

Як це не дивно, але найбільш поширені помилки пов'язані із базовими поняттями кримінального права, точніше з їх недосконалим знанням. Чим саме у найбільшому ступеню це обумовлено – казати досить важко. Можна припустити, що тут спрацював комплекс факторів, включаючи і так звану професійну деформацію, відомим чинником якої є надлишкове гасло «забудь усе, чому тобі навчали – роби, як я».

Серед причин помилок у застосуванні кримінально-правових норм може бути недостатня увага до навчання ще в студентські часи чи недопильки самого навчального процесу. До слову зазначу, що від колишніх студентів деяких юридичних навчальних закладів мені доводиться чути, що «лекції» з кримінального права відбувалися як голосне читання Кримінального кодексу без будь-яких пояснень. Відомі й випадки, коли